

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Epistolarvm Innocentii III. Romani Pontificis Libri Vndecim

Innozenz <III., Papst>

Parisiis, 1682

Abbati Et Conventvi sancti Bertini.

urn:nbn:de:hbz:466:1-20020

tante Domino poteris adipisci, sub beati Petri & nostra protectione suscipimus, specialiter autem Ecclesiam de Volobrica cum appendiciis ejus Ecclesie de Masleiano & de Confolenz, ac omnibus aliis pertinentiis suis, sicut ea ex collatione sanctae recordationis Petri de Castronovo apostolicae sedis Legati ac assignatione bonae memoriae E. Vicensis Episcopi iuste possides & quiete, auctoritate tibi apostolica confirmamus & praesentis scripti patrocinio communimus. Nulli ergo &c. hanc paginam nostrae protectionis & confirmationis infringere &c. usque incursum. Datum Laterani x. Kal. Maij, anno duodecimo.

ARCHIEPISCOPO ET
Capitulo Strigoniensi.

In authentico scripto carissimi in Christo filij nostri Andreae illustris Regis Vngariae nobis ostenso perspeximus contineri quod ipse miserationum Domini recordatus, quibus post tribulationes multas & malas recognoscebat se in patrum suorum folio residere, in suae coronationis memoriam, quam per manum tuam, frater Archiepiscopo, desursum se recepisse fatetur, Ecclesiae vestrae beati Adelberti martyris religiosa devotione concessit ut annuatim in festo ipsius martyris Canonici servientibus in eadem centum argenti marcae contradictione sublata de regali aario persolvantur. Nos igitur vestris precibus inclinati concessionem ipsam, sicut pie ac providè facta est, & in praelibato authentico continetur, quod de verbo ad verbum praesenti paginae duximus inferendum, auctoritate apostolica confirmamus & praesentis scripti patrocinio communimus; cujus tenor est talis. **I**N NOMEINE sanctae Trinitatis & individuae unitatis. **A**NDREAS Dei gratia Hungariae, Dalmatiae, Choroaciae, Ramae, Serviae, Galliciae, Lodomeriaeque Rex, in perpetuum. **C**um ex regiae dignitatis officio quibuslibet Deo dicatis domibus teneamur manum pietatis clementer porrigere & earum utilitati modis omnibus intendere, cupientes tamen aliquid in gazophylacium cum pau-percula mittere, veteris instar testamenti, quo mellis, inter cetera, primitiae poni videbantur in sacrificio, benigniores regiae serenitatis oculos illis accommodavimus quas a primis credulitatis nostrae cunabulis & ampliori dignitate praeminere & ardentiori orationum affectione pro salute nostra cognovimus assurgere. Sanè miserationum Domini, quibus post tribulationes

multas & malas in folio patrum nostrorum sedimus, recordantes, Ecclesiae beati Adelberti martyris, quam matrem regni esse & metropolim quamque patribus & praedecessoribus nostris cum insignibus fidei sacramenta regalibus administralle constat, in nostrae coronationis memoriam, quam desursum capiti nostro per manum venerabilis patris Iohannis Archiepiscopi Strigoniensis Deo imponere est dignatus, has donorum nostrorum primitias, licet exiguum munus, attribuimus, ut annuatim in supradicti martyris Christi festivitate Canonici Deo illic deservientibus centum marcae argenti contradictione confusa de regali offerantur aario. Quod ut ratum & stabile perseveret in posterum, praesentem paginam in argumentum nostri muneris annotatam sigilli nostri roboravimus impressione. Datum per manus Gothfridi Orodienensis Praepositi Aulae regiae Cancellarij anno dominicae incarnationis MCCVI. venerabili Iohanne Strigoniensi Archiepiscopo existente, Calano Quinqueecclesiensis, Boleslao Vacienis, Petro Geurienis Episcopis, Mochone Palatino & Comite Bichorienis, Chepano filio Muabano, Benedicto Vayavoda, Chepano Comite Baciensis, Smaragdo Zonukiensis & Comite Curiae, Gula Comite Budrugienis, Marcello Suprunienis, Tiburcio Albenis, Poth. Musunienis Comite.] Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrae confirmationis infringere vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare praesumpserit &c. usque incursum. Datum Laterani xii. Kal. Maij, pontificatus nostri anno duodecimo.

ABBATI ET CONVENTUI
sancti Bertini.

I Abbate sancti Silvini Alciacensis olim viae universae carnis ingresso, cum ejusdem loci monachi elegissent quendam de ipsius gremio in Abbatem, & ejusdem confirmationem electionis a bonae memoriae Morinensi Episcopo nequivissent aliquatenus obtinere, per procuratorem suum confirmationem ipsam a sede apostolica petierunt. Ceterum procurator vester proposuit ex adverso quod cum secundum approbatam consuetudinem & privilegia Pontificum Romanorum Abbates Alciacenses debeant de monasterio vestro semper assumi, hujusmodi electio erat non immerito reprobanda, utpote contra consuetudinem diuturnam & privilegia sedis apostolicae attentata, & Alcia-

R r iij

Vide lib 14
epist. 156

Epist. 33.
De electione
Abbatis Alcia-
censis.
Cap. Abbate.
De verbis. sig-
nific.

censes monachi debebant de jure compelli ut de monasterio vestro personam idoneam sibi eligerent in Abbatem. Cūque super hoc iis & aliis coram dilecto filio Guala sanctæ Mariæ in Porticu Diacono Cardinali, quem procuratoribus ipsis auditorem concessimus, allegatis nobis nequiverit fieri plena fides, dilectis filiis de Balantiis, de Longovillari, & sancti Iohannis Abbatibus Ambianensis & Morinensis diocesum dedimus in mandatis ut auditis quæ utraque pars duceret proponenda, causam ipsam cum quibusdam de antiquioribus privilegiis, à quibus alia originem traherent, ad examen nostrum remitterent sufficienter instructam, assignato licet termino competenti quo nostro se conspectui præfarent sententiam recepturæ. Qui juxta mandati nostri continentiam in negotio procedentes, receperunt testes ab utraque parte productos, & attestationibus publicatis, demum eandem causam instructam ad nostram præsentiam remiserunt. Nos verò depositionibus testium diligenter inspectis, invenimus sufficienter esse probatum quòd à sexaginta annis & infra monachi Alciacenses Abbatem sibi de vestro monasterio elegerunt, ita quòd infra præscripti temporis spatium de vestro cenobio septem fuerunt in Alciacenses Abbates assumpti. Vnde cū juxta legitimas sanctiones leges ipsas consuetudo antiquitus approbata tenaciter imiteretur, & quod collegiis præstitum fuisse cognoscitur perpetuæ legis vicem debeat obtinere, secundum præcedentem usum in Alciacensi cenobio erat electio celebranda, maximè cū consuetudo hujusmodi diuturno tempore introducta videatur quodam modo contradicte judicio approbata; quia cū quadam vice Guarinum Alciacensem monachum elegerint, ejus electio robur habere non potuit donec apud monasterium vestrum professione facta post aliquantum temporis, quando scilicet Abbati & conventui monasterij vestri placuit, in Alciacensem extitit Abbatem assumptus. Ex privilegiis quoque Romanorum Pontificum monasterio vestro concessis argui poterat evidenter Alciacensem Abbatem fore de vestro collegio eligendum. Nimirum privilegio felicis recordationis Paschalis Papæ prædecessoris nostri hujusmodi capitulum apparet insertum: *Subrogationem Abbatis penes monasterium sancti Silvini apud Alciacum juxta præteriti temporis morem in vestra semper concedimus dispositione persistere.* Cujus verbis bonæ memoriæ Innocentius

Papæ prædecessor noster prorsus inhæsit. In privilegio quoque Calixti secundi Papæ capitulum hujusmodi invenitur: *Porrò juxta Domini prædecessoris nostri sanctæ memoriæ Paschalis Papæ decretum Abbatis subrogationem penes Alciacum non aliunde quam de vestro monasterio fieri apostolica auctoritate decernimus.* Ad hæc autem pars adversa respondit quòd etsi evidenter per depositiones testium probaretur quòd infra prædicti temporis spatium de monasterio vestro semper fuerit Abbas Alciacensis assumptus, ex hoc tamen nullum Alciacensibus monachis præjudicium probabatur, cū hoc non ex necessitate aliqua factum fuerit, sed ex libera voluntate. Præterea licet consuetudinis ususque longævi non sit vilis auctoritas, non est tamen usque adeo sui valitura momento ut rationem vincat aut legem. Vnde cū lege canonica caveatur, quæ probabilem in se continet rationem, ut Abbate defuncto non assumatur extraneus in Abbatem, sed de congregatione ipsa, quem propria voluntate concors fratrum societas duxerit eligendum, quòd si aptum inter se invenire nequiverint, solerter sibi de aliis monasteriis eligant ordinandum, per usum hujusmodi nequit sacris canonibus derogari. Sed nec dici poterat quòd ex eo consuetudo aliqua quasi contradicte judicio fuerit introducta quòd prædicto modo extitit in memorati Guarini electione processum, cū illud pro bono pacis factum extra judicium dinoscatur. Sed ad hæc vestra pars replicavit ex hoc colligi evidenter quòd in electione ipsius Guarini, non pro bono pacis, sed ex debito potius fuerat sic processum, quia plures alios postmodum de vestro monasterio Alciacenses monachi elegerunt, cūque filia matri adeo sit conjuncta ut aliena vel extranea non intelligatur ab illa, & Ecclesia vestra sit mater Alciacensis Ecclesiæ spiritualis, profectò Alciacensis conventus non intelligitur extraneum vel alienum eligere cū de vestro collegio sibi assumit Abbatem. Fuit insuper ex parte Alciacensium allegatum, quòd cū Paschalis Papa subrogationem Abbatis sancti Silvini monasterio vestro juxta morem præteriti temporis duxerit concedendam, nec de præteriti temporis more seu consuetudine fiat fides, per ejus privilegium & similia nullum super hoc Alciacensi monasterio poterat præjudicium generari. Contra quos fuit ex parte vestra responsum quòd hæc determinatio secundum præteriti temporis morem, & causa-

lis & conditionalis potest intelligi, & tam ad personale quàm impersonale verbum referri. Si enim impersonale verbum determinet, conditionaliter intelligitur, & talis est sensus. Concedimus subrogationem Abbatis sancti Silvini apud Alciacum in vestra semper dispositione consistere secundum præteriti temporis morem, id est, si mos præteriti temporis talis fuit. Si verò verbum determinet personale, causaliter debet intelligi, ut sit sensus. Concedimus secundum præteriti temporis morem, id est, quia mos præteriti temporis obtinuit, subrogationem Abbatis sancti Silvini apud Alciacum in vestra semper dispositione consistere. Hic autem sensus rectior esse videtur: quia cum privilegium sit lex privata, & lex non debeat esse obscura vel captiosa, sed certa & manifesta, nec esset privata nisi aliquid specialiter indulgeret, profectò sic intelligenda sunt illa verba ut res de qua agitur valere possit potius quàm perire; maximè cum supradictus Calixtus Papa, qui eidem Paschali è vicino successit, verbis æquioribus usus, determinationem illam prorsus amoverit ut ambiguitas tolleretur, & quod dicebatur in concessione Paschalis, ut videlicet subrogatio Abbatis sancti Silvini apud Alciacum in dispositione vestra semper existeret, ipse mutaverit, decernens subrogationem illius Abbatis non aliunde quàm de vestro monasterio faciendam, ut electio ad jus commune posset ex parte reduci. Eadem quoque verba sic esse interpretanda subsequens consuetudo declarat, quæ perhibetur esse optima legum interpret. His igitur & aliis ad eandem causam spectantibus diligenter auditis & perspicaciter intellectis, de consilio fratrum nostrorum monasterio vestro adjudicavimus hujusmodi dignitatem, ut quotienscunque in Alciacensi monasterio Abbatis electio imminet faciendâ, Alciacenses monachi de cœnobio vestro personam idoneam sibi eligant in Abbatem, ita videlicet quòd tandem monasterium vestrum hac honoris debeat prærogativa gaudere donec in eo viguerit observantia regularis, ut idoneæ personæ inveniantur in ipso quæ possint in Abbates assumi. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ diffinitionis infringere vel ei &c. usque incursum. Datum Laterani 11. Kal. Maij, pontificatus nostri anno duodecimo.

Scriptum est Episcopo & Cantori Atrebatensibus & Abbati de Monte sancti Eligij Atrebatensis diocesis in modum executionis usque

assumi. Quocirca electionem à præfatis Alciacensibus monachis temerè attentatam omnino cassantes, præsentium vobis auctoritate mandamus quatenus quòd à nobis est sententialiter definitum faciatis appellatione remota inviolabiliter observari, contradictores, si qui fuerint, vel rebelles per censuram ecclesiasticam compescetes. Quòd si non omnes &c. tu, frater Episcopo, cum eorum altero &c. Datum ut in alia per totum.

EPISCOPO SANCTI ANDREÆ.

PER tuas nobis litteras intimasti quòd cum D. laicus tuæ diocesis S. mulierem trina denuntiatione præmissa juxta consuetudinem Ecclesiæ Scoticanæ duxerit solemniter in uxorem, postmodum E. mulier in tua comparens præsentia constanter asseruit quòd prædictus D. prius dederat ei fidem de ipsa ducenda, & postea carnaliter fuerat commixtus eidem, suscepta ex ea prole quàm sibi prædictam S. publicè copulasset, & licèt idem D. fuerit de plano confessus se prius illam carnaliter cognovisse ac suscepisse sobolem ex eadem, nihilominus tamen quòd fidem ei dederit omnino negavit. Verùm cum ad hoc probandum prædicta E. tres testes induxerit, idem proposuit ex adverso quòd cum præsentibus extiterint iidem testes quando denuntiatio facta fuit & matrimonium cum prædicta S. publicè celebratum, cum etiam convivio interfuerint nuptiarum, nunc, tamquam suspecti, utpote qui multo tempore tacuerunt, erant non immeritò repellendi. Vnum quoque ipsorum testium, qui ejusdem D. germanus existit, idem D. repellere nitetur tamquam adversarium manifestum, pro eo quòd ad exheredationem ipsius modis omnibus intendebat. Præterea fratrem ejusdem D. fuisse confessum in pleno Capitulo se perjurum & in fratris sui odium falsum perhibuisse testimonium adjecisti, & quòd licèt E. primitus fuerit in jure confessa se adversus prædictum D. quæstionem malitiosè movisse, postea tamen hujusmodi se dixisse proposuit pecuniæ promissione decepta, quòdque sibi constat legitime dictos testes tam denuntiationis tempore quàm cum etiam idem D. matrimonium cum prædicta S. contraxisset dinoscitur fuisse præsentibus. Licèt autem confessio fratris prædicti D. qui post depositionem suam propriam turpitudinem allegando asseruit se perjurum & falsum perhibuisse testimonium in odium fratris

*Epist. 34.
De testibus admittendis in accusatione matrimonij.*